

ORIZONTURI CULTURALE ITALO-ROMÂNE

Orizzonti culturali italo-romeni

revistă interculturală bilingvă
ISSN 2240-9645

HOME

ÎNTÂLNIRI

STUDII

POEZIE

PROZĂ

RECENZII

EVENTIMENTE

REDACȚIE

LINK-URI

CONTACT

Alessio Brandolini, „Focul Lunii”, al zecelea volum de poezie

Alessio Brandolini este un poet și un personaj pe care de mult ar fi trebuit să-l prezint cititorilor noștri. L-am cunoscut cu trei ani în urmă la Festivalul Internațional de Poezie de la București, care în fiecare septembrie ne face cadoul minunat al poeziei universale recente; și l-am reîntânit în ianuarie la Accademia di Romania in Roma, unde venise să asiste la dubla prezentare a recentelor traduceri de poezie, Milo De Angelis în română și Dinu Flămând în italiană. Prezența lui discretă, așa spune chiar sfioasă, nu mi-a atras atenția meritată, până acum, când am primit cel de al zecelea volum al său de poezie, *Il fuoco della Luna (Focul lunii)*, Edizioni Fili d'Aquilone, 2024. Acest volum încerc să-l prezint aici, nu înainte însă de a-i prezenta autorul. Dar întârzierea cu care îl semnez eu aici cu acest al zecelea volum nu înseamnă că Alessio Brandolini este încă necunoscut în România: căci la Bacău, o sârguincioasă poetă și traducătoare, Eliza Macadan, publică de 10 ani, neobosit, poezie italiană contemporană, în versiune bilingvă (fie la editura Eikon din București, fie la propria editură, Cosmopoli din Bacău). Ei îi datorăm, socotesc eu, cea mai oportună și spectaculoasă deschidere spre lirica actuală din Peninsula. Mai adaug numai că în 2023 ea a publicat nu mai puțin de 18 culegeri de versuri ale tot atâtor poeți italieni. Printre aceștia și Alessio Brandolini, cu o selecție din toată creația poetică precedentă a autorului, selecție și traducere realizate de aceeași Eliza Macadan. (*Sun și nu răspunde nimeni / Chiamo e nessuno risponde*. Antologie și traducere în limba română de Eliza Macadan, Cosmopoli, Bacău 2023; Eikon, București, 2023). Am simțit nevoia acestei paranteze deoarece Eliza Macadan merită, pentru hărnicia cu care face cunoscută, pas cu pas, în chiar mersul ei, poezia italiană de azi, pentru calitatea traducerilor ei, să stea mai deplin în lumina reflectoarelor – mai ales acolo unde există o temeinică tradiție în italianistică.

Să revenim însă la autor. Alessio Brandolini este înainte de toate, cum desigur s-a înțeles, poet: un poet deja cunoscut și afirmat – lucru vădit – nu doar în Italia. S-a născut în 1958, trăiește la Roma și a debutat relativ târziu, în 1992, adică la 34 de ani, cu o primă culegere de poezii *L'alba a Piazza Navona (Zorii în Piața Navona)*, cuprinsă în *7 poezi del Premio Montale (7 poezi la Premiul Montale)*; au urmat la intervale aproape regulate volumele *Divisori orientali (Divisori orientali)* în 2002, care a primit importantul premiu „Alfonso Gatto” pentru debut; în 2004, *Poesie della terra (Poeziile pământului)*, publicat și în versiune spaniolă; *Il male inconsapevole (Răul inconștient)* în 2005, *Mappe colombiane (Hărți columbiene)* în 2007, apărut și în versiune spaniolă; *Tevere in fiamme (Tibru în flăcări)*, laureat al premiului Sandro Penna, în 2008; în 2010 *Il fiume nel mare (Râu în mare)*, finalist la premiul de poezie Camaio; *Nello sguardo del lupo (Sub privirea lupului)* în 2014; în 2017, în colaborare cu Stefano Cardinali, cartea „de poezie și artă” (cum o denumește chiar el) *Il volto e il viaggio (Chipul și călătoria)*, iar în 2021, în vremea pandemiei, selecția din propria-i lirică *Città in miniatura (Orașe în miniatură)*. În plus, Alessio Brandolini este și prozator (cu volumul de povestiri *Un bosco nel muro – Pădure în zid*, ed. Empiria, 2013) și traducător din spaniolă. Poezii și selecții din creația sa lirică au fost traduse în mai multe limbi și publicate în Europa și peste ocean. Dar această producție este numai una dintre laturile activității sale literare: căci în 2006 a înființat revista internațională de poezie „Fili d'Aquilone” (titlu incomod de tradus în română, căci se referă la lungile fire cu care înalță zmeiele copiii; i-aș zice «Fire în văzduh») apoi, în 2012 editura cu același nume, ambele dedicate cu precădere poeziei contemporane din diversele colțuri ale lumii. Dar nu e de ajuns, deoarece, tot de dragul poeziei și din dorința de a o răspândi, organizează frecvent lecturi publice și întâlniri literare.

Să mă grăbesc, însă, cu prezentarea acestui al zecelea volum de versuri – altfel Eliza Macadan mi-o va lua cu siguranță înainte. Cartea este structurată în 4 secțiuni, fiecare precedată de un motto al unui autor străin. Poeziile sunt scurte și deși în vers alb, au un anume ritm interior (ca orice poezie contemporană care nu eșuează în proză) și o anume așezare în pagină care le definește îndată ca poezii. Titlul fiecăreia indică, după mine, oportun, o direcție de interpretare. Traducerile de mai jos sper să sugereze asemenea prozodie *sui generis*. În ce privește substanța, așa cita mai întâi părerea autorului, pentru a o rosti doar apoi pe a mea. În prezentarea volumului ni se spune că: „este un jurnal în versuri, care reconstituie fluxul zilelor, al gândurilor și emoțiilor care le-au însoțit. Ritmat în patru mișcări, el trasează un imaginar dureros dar și blând și aerian, aparținând aparent unui unic narator, dar în fapt e o viziune a lumii rostită de persoane care, asemeni unor trecători sau vizitatori ai unui muzeu, au lăsat o urmă în aceste pagini: [...] suntem în ținutul nimănui unde putem fi alții fără a înceta să fim noi înșine. [...] *Focul lunii* (printre basme, minuni și viziuni) coase laolaltă rupturile dintre prezent și trecut, dintre vis și realitate, știind că ce ni se întâmplă e totdeauna frumos chiar când uneori ne chinuie ori ne sperie”.

Ultima frază a autorului, cum se va vedea, un citat, rezumă într-un fel „morală” întregului volum. Perfect de acord cu viziunea autorului, însă polifonia pe care o sugerează el nu mi se pare că acoperă vocea și spiritul său, căci în fiecare poezie (sau proză poetică) el este acolo; iar dacă pornește de la o viziune, o amintire, o străfulgerare a minții, de la prezența unui element sau imagini din natură, toate acestea și oricare alunecă într-un examen de conștiință: lucruri nespuse sau nefăcute, ratări cotidiene ale unei relații, cel mai frecvent cu cei apropiați; o constantă insatisfacție de sine care însă cel mai adesea se mântuie în două chipuri (în finalul textelor): fie o bucurie cosmică, dăruită de natură (lumina dimineții, focul lunii... etc.), fie un ghiont pe care și-l dă singur, îndemnându-se (adesea la persoana a II-a sau la modul impersonal) să ia lucrurile altfel, căci, până la urmă, orice ni se întâmplă merită aflat, merită experimentat, merită trăit. De aceea, după mine, volumul ne propune o oază în pesimismul destul de răspândit în poezia recentă și o lectură benefică. Dar mai bine judece singuri cititorii noștri!

Sfoară suspendată în gol

Aș vrea să rezolv toate problemele, să răzui toate jignirile aduse și primite: amneziile, indiferența, așteptarea de-a te vedea cum răsari zâmbind în ziua aceea în care fata mea și-a luat licența, câte lucruri ar fi trebuit să fac și n-am făcut! Să mă întorc îndărăt? Da, pentru că am greșit nespunând ce gândeam la momentul potrivit, acum mi-e cu neputință, chiar nu mai sunt în stare.

Rămânem în așteptarea miracolului ca apa să se-ntoarcă la izvor, nu mai avem puterea de a rosti cuvinte noi când frunzele galbene cad de-acum în parc. Prefer, ca totdeauna, să înaintez încet pe sfoara suspendată în gol. De ani de zile port în mine o durere care mă ține-n loc, creștături adânci în minte care, cu anii, sângerează tot mai rău. Nu-i adevărat că totul se drege, înaintăm doar înspre tăcere.

În pragul somnului

Câte lucruri aș vrea să uit
fără a pierde nimic din ce a fost,
nici relele, nici cicatricile, nici dezamăgirile.
Un ins buimac înaintează clătînându-se,
cu genunchii slăbiți, cu gleznelor umflate.
Are dinainte un drum îngust și scurt
care nu duce nicăieri, cu toate astea
– cu încăpățănare – face pas după pas
și înaintează deși are senzația

că stă pe loc. Uneori ar vrea să șteargă
tot ce-a fost înainte și să se preschimbe
într-un copac, într-un câine dând din coadă,
să fie în locul altcuiva cerând vești
despre familia lui, despre cei morți.
Pe cer o lună în flăcări încălzește totul:
un foc ce-aleargă prin spațiul sideral
și deodată bucuria care pătrunde-n vine,
scoate scânteii în inimă, prin mușchi și oase.

La fiecare cotitură se cascadează un hău

Trebuie să învăț să iau lucrurile așa
cum sunt căci ele, vrând-nevrând, alunecă
încet sau în goana mare spre cenușă.
Trebuie să învăț să iau lucrurile așa
cum vin, să nu mă enervez dacă totul se duce de râpă
și află toate ușile zăvorâte, dacă încerc să pășesc
când am dinainte golul, lipsa de aer,
angoasa, panica de-a mă trezi-n întunecat
labirint unde la fiecare cotitură se cascadează un hău.

E încă noapte, azi e ziua de naștere a fetei mele,
o să merg s-o văd în satul acum al ei mai mult decât al meu:
trebuie să învăț să rostesc cuvintele potrivite
chiar când ele nu vin, să-i dăruiesc un zâmbet
care să i se întipărească multă vreme în inimă.
Am dormit mai mult ca de obicei iar lumea are culori
nemaipomenite pe care vreau să ți le dăruiesc pe o tavă.
Ce ni se întâmplă e totdeauna frumos
chiar când uneori ne chinuie ori ne sperie.

11 ianuarie 2021

Praf și fum

Albeața chipului nu e amintire ci realitate:
greșesc desigur că te aștept. Într-o zi o să iubești
într-un fel total imprevizibil. Jarul
din ochii tăi strălucește în întuneric, iar acum,
târziu în noapte, o vulpe speriată
sare gardul, cu puiul în urma ei. Câinele
aleargă spre vulpe care scrutează cu ochi
enormi și triști: doar câteva secunde, apoi iute
dispare în pădure. Amintirea ei îți arde pielea

uneori te umple de fericire. În zori lumina filtrată prin geam poruncește: «Nu face vreo nebulă, rămâi tăcut, nu te miști singur, fă o pauză, numără frunzele și înaintează printre nori pas cu pas, orice vatră se hrănește cu praf și fum». Lucrurile nu se așează mereu cum trebuie și lasă în minte un vârtej, în inimă neliniște. Nu mă distrag, înfrunt lupul solitar care sfâșie dorințele. În mâinile tale iau urma zăpezii.

În ochii ursului

Trebuie să uit totul câteva luni, să scot rugina răcâind până la fund. Lacul e liniștit iar noaptea înaintează cu pași catifeleți. Cum deosebești binele de rău, iubirea de ură? Care sunt secretele vieții? Când nimeni nu-i atent se întâmplă lucruri stranii. Vacarmul celor nerostite îți taie calea și grădina sporește chemarea turturelei. Ochii tăi spun ceva ce nu înțeleg.

Sfâșietoare duhoarea asta de temniță și toți se prefac că n-o simt, că vine de altundeva. Sub focul lunii lacul se reflectă în ochii ursului. Poartă-mi noroc, buburuză dragă ce te plimbi pe foaia încă albă, ține-te departe de capcane, de curenții subterani.

Molveno, august 2020

Aici trebuie noi să stăm?

După grimase se înțelege și ceea ce n-ar trebui să știm: peștele din lac trudește din branhiile, suferă, dar n-are încotro, trebuie să stea aici. În adâncul lacului, la fund, sunt case de coral, bat la ușă și-mi deschide un pește cu bot albastru. N-are cum să se ascundă nici cum să ajungă în mare. Razele soarelui lovind apa sunt lamele de aur. La suprafață se simte mai bine și se întrebă dacă mâine va înota. Vorbim numai din buze, cu încetinitorul.

Aici trebuie noi să stăm? Mă gândesc la peștele cu bot albastru, la ochii lui bulbucați și la nevoia de a-ți croi un drum, la capacitatea de a înțelege și de a te face înțeles.

Totul trece îndată, mai puțin frica

Ceva o ia rostogol la vale, un câine sau careva dintre noi? Talismanul e un laț care nu te asigură, a ta era privirea de spini, uitare între flăcări, dezamăgire și caznă. Plantez copaci, culeg măslinile iar în somn mă zguduie gândul la prăpastie. Spui că o să se schimbe lucrurile: *să sperăm*, răspund perplex.

Poate ne vom croi o trecere însă va fi din întâmplare, iată lumina cu briza ei. Pietre trasează hotare și, dincolo de blocuri, soarele cu râul lui de sânge puțin înainte să se lase întunericul. Totul trece îndată, mai puțin frica. Zvâcnetele râului sunt ricoșeuri ale vântului, aruncă piatra iar ea mă izbește în față.

Fotografie

Observ pescărușii care se luptă cu vântul. Speram să trec de hotarul stabilit, să cuturei lumea, să fac milioane de fotografii, să scriu reportaje. Noaptea nu știu ce fac dar dimineața nu-mi mai aduc aminte nimic. Îmi plăcea să alerg, să adulec norii și să mă cufund în cărți ca "un vajnic și cinstit ostaș". Am greșit contextul, perioada, și pe urmă trebuia să muncim, să fim utili.

Ar fi trebuit să iubesc mai puțin și să înțeleg mai mult, acum e târziu și evoc detalii care sporesc distanțele. Ce fac aici, noaptea? Călătoresc pe alte planete stând în balcon iar dimineața sunt mahmur, mă doare capul iar păsările nu cântă. Asta să fie îndrăzneala? Tot ce rezistă râului e stivuit pe mici bărcuțe de plumb.

Și eu pot

Cineva ne-o scoate totuși din locul ăsta plin de false pasiuni. Cel mai mare noroc de care poți avea parte este să fii iubit la nebuinie. Întunericul netezește contururile, apoi cade ca o secure, șoptește fraze sibiline, dar noi trebuie să reintrăm în joc, să stabilim o țintă a călătoriei care se umple de mașini și de zgomote.

Și eu pot, așa gândești de ceva zile, să hotărâsc un traseu și să-l urmez cu onestitate, cu devotament constant, ceva adevărat, o muncă serioasă, neobsesivă nici împovărătoare. Fragil pentru că alții te-au convins că așa suntem toți și nu ne putem schimba. Iubim, îți zici, cum putem, imperfect, dar din toate puterile.

Rătăcesc năluci

Nimic nu rămâne dacă părăsești speranța dacă nu te bucuri de soare nici de apa în care înoți. Teafăr deși de-acum ieșit cu greu din prăpastia în care căzuseși și care te aștepta. Te uiți în jur: cauți prieteni, frați, fii. Sunt doar năluci ce rătăcesc și atunci aștepti să-ți treacă indispoziția și îți analizezi în silă creștăturile din inimă. În zori te vei simți mai bine, atunci trebuie să profiți, să prinzi din zbor cântecul tainic al luminii, al stelelor.

Smaranda Bratu Elian
(nr. 7-8, iulie-august 2024, anul XIV)